

35. S ä h k ö l a i t o s

Yleistä

Energiakriisin vaikutukset

Syksyllä 1973 puhjennut yleismaailmallinen energiakriisi ilmeni maassamme tuontipolttoaineiden hintatason voimakkaana nousuna, joskaan varsinaista energian puutetta ei päässyt syntymään. Polttoöljyjen hinnat saavuttivat huippunsa kertomusvuoden tammikuussa, jolloin raskaan polttoöljyn hinta maassamme oli n. 5-kertainen ja kevyen polttoöljyn hinta n. 3-kertainen edellisen vuoden tammikuun hintoihin verrattuna. Vuoden aikana öljyjen hintoja alennettiin kolme kertaa, niin että vuoden lopulla raskaan öljyn hinta oli enää n. 2.8-kertainen ja kevyen öljyn hinta n. 1.9-kertainen v. 1973 alun hintoihin verrattuna.

*Polttoai-
neiden hin-
takehitys*

Sähkölaitoksen pääpolttoaineen, kivihiilen hintakehitys oli jossain määrin toisenlainen. Syntyneessä tilanteessa suomalaiset hiilen suurostajat joutuivat luopumaan pitkäaikaisiin hankintasopimuksiin sisältyvistä hitaasti vaikuttavista hinnantarkistusehdoista ja siirtymään kertomusvuoden alusta lukien neljännesvuosittain tapahtuvaan hinnoitteluun. Tällöin kivihiilen hinta nousi vuosien 1973 ja 1974 vaihteessa n. 2-kertaiseksi sekä edelleen neljännesvuosittain ollen kertomusvuoden viimeisellä neljänneksellä n. 2.7-kertainen edellisen vuoden loppupuolen hintaan verrattuna.

Polttoaineiden hinnannousu synnytti välittömästi paineen sähkön ja kaukolämmön myyntihintojen korottamiseksi. Valtioneuvosto oikeutti sähkön tukkumyyjät toimeenpanemaan sähkön tukkuhinnan huomattavan korotuksen jo 1.2. lukien, mutta lykkäsi sen sijaan päätöksen tekemisen sähkön jakeluhintojen osalta toistaiseksi. Hintasulun takia vasta aivan maaliskuun lopussa valtioneuvosto antoi elinkeinohallitukselle sähkön jakeluhintojen korotuksia koskevat yleisohjeensa, joiden mukaan sähkön jakeluhintojen korotus oli toteutettava kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen korotus saatiin toteuttaa suurjännitemyynnin osalta huhtikuun ja pienjännitemyynnin osalta toukokuun alusta lukien ja toinen korotus elokuun alusta lukien.

*Sähkön ja
kaukolämmön
myynti-
hinnat*

Sähkölaitoksen esittämä sähkön hinnan korotus keskim. 4 pennillä kWh:ta siirtyi huhtikuun ja toukokuun alkuun ja saatiin toteuttaa yhdellä kertaa. Kesän kuluessa sähkölaitos katsoi, että uusi sähkön hinnan korotusesitys mm. sen toteuttamiseen liittyvien laskutusteknillisten vaikeuksien ja siitä aiheutuvien lisäkustannusten vuoksi ei enää ollut aiheellinen.

Kaukolämmön hinnan korottaminen siirtyi Helsingissä vieläkin myöhemmäksi, koska kuluttajien kanssa tehtyjen lämmönmyyntisopimusten ehtojen mukaan voitiin kaukolämpötariffien kulutusmaksut nostaa vasta heinäkuun alusta lukien vuoden alkupuoliskolla laitokselle hankittujen polttoöljyjen hintatasoa vastaaviksi. Tariffien perusmaksuja tosin korotettiin jo toukokuun alusta lukien, mutta tällä oli suhteellisen pieni vaikutus kaukolämmön kokonaishintaan.

*Kauko-
lämmön
hintaa*

Energiakriisin johdosta valtioneuvosto antoi joulukuussa 1973 energian säästämistä ja sen käytön rajoittamista koskevia määräyksiä sisältävän päätöksen sekä joukon suosituksia energian käytön supistamiseksi. Kuluttajia velvoittavat määräykset olivat kertomusvuonna voimassa 31.5. saakka. Näiden valtiovalan toimenpiteiden sekä laajalla rintamalla aloitetun energiansäästökampanjan vaikutukset alkoivat jo heti vuoden alussa tuntua sähkön ja kaukolämmön myyntimäärien vähenemisenä. Kansantaloudellisista syistä sähkölaitos suhtautui myönteisesti kampanjaan ja opasti omia asiakkaitaan säästämään energiaa, vaikka kulutuksen pieneneminen heikensikin laitoksen taloudellista tulosta.

*Energian
säästö-
kampanja*

Tilastotietoja myös Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja sähkölaitoksen erillisessä toimintakertomuksessa.

Kertomusvuoden syyskaudella ei energian käyttöä rajoittavia määräyksiä enää uudelleen saatettu voimaan. Kauppa- ja teollisuusministeriö antoi sen sijaan uudet suositukset energiansäästötoimenpiteiksi, ja säästökampanja jatkui edelleen laajalla rintamalla.

Energian säästö

Energian säästötoimenpiteiden, talvikuukausien ja loppuvuoden poikkeuksellisen lämpimyyden sekä sähkön ja kaukolämmön myyntihintojen korotusten johdosta sähkön toimitus Helsingin alueelle pieneni 4.8 % edellisestä vuodesta. Edellisen kerran sähkönkulutus Helsingissä aleni vuosina 1947 ja 1948, jolloin maassamme oli vaikea sähköpula ja sähköä säännösteltiin. Kaukolämmön myynti pieneni 9.0 % siitä huolimatta, että 400 uuden kuluttajan aiheuttama liittymistehon kasvu oli kertomusvuoden aikana 12.1 %. Kaukolämpöenergiaa säästyi yht. n. 21 % aikaisempaan kulutustasoon verrattuna.

Henkilökunta

Lukumäärä

Laitoksen palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa 1 912 henkilöä, joista kuukausipalkkaisia 1 092 ja tuntipalkkaisia 820. Palkat sosiaalikutannuksineen olivat 66,6 Mmk eli 20.0 % kokonaiskuluista.

Rakennemuutokset

Laitoksen henkilöstömäärä kasvoi vuodesta 1965 lähtien 10.6 %. Samana aikana on sähkön määrällinen myynti jakelualueelle kasvanut 85 % ja kaukolämmön myynti 129 %. Vaikka henkilöstömäärän kehityksessä on tapahtunut suhteellisen vähäisiä muutoksia, henkilöstön rakenne on oleellisesti muuttunut. Kuukausipalkkaisen henkilöstön suhteellinen osuus on huomattavasti kasvanut erityisesti työsopimussuhteisten henkilöiden osalta kun taas tuntipalkkaisen henkilöstön määrä on alennunut. Eri henkilöstöryhmien suhteellisissa määrissä on myös tapahtunut selviä muutoksia.

Henkilökunta ammattiryhmittäin:

	1965	1970	1974
Diplomi-insinöörit	48	45	40
Muun korkeakoulututkinnon suorittaneet	18	25	44
Insinöörit	48	57	66
Teknikot	213	225	241
Muu tekninen henkilöstö	167	199	262
Toimistohenkilöstö	242	264	298
Muut kuukausipalkkaiset	101	85	141
Kuukausipalkkaiset yht.	837	900	1 092
Tuntipalkkaiset yht.	892	760	820
Henkilöstö yhteensä	1 729	1 660	1 912

Organisaatio

Sähkölaitoksen organisaatiokaavio esitetään sivulla 407.